

מסורת הש"ס

א) סוטה מא': ז) ג) וגי הערוך ערך אכל לדובלל דבי"ח וע"ש שני פירושים; א) בקרא כמיב יורה בל"ף; ד) נכרות לג. ע"ש; ה) ג"ס. ע"ש; ו) חולין קלג; ז) ג' נמס' בלל; ח) לעיל ד', ט) גננעס פ"ב מ"ג; חולין י'; י) נכרות טו; יז) בדיי אומר; יט) בסי' נוסף; כחב; יא) נא"כ ז; יב) בסי': לאומות העולם, קטן ויקרא ד'; טז) נמועד (שם ת. ט.) וישעיה סז, ל) ימות המשיח ולעולם הבא. רש"י,

גליון הש"ס

גמ' כל בית שאר ד"ח נשמעין; עין עירובין דף יח ע"ב:

מוסף רש"י

ואל ימות לעולם הבא. של חכר לו מעשה בללה (דברים לג ו). בין שתי אחריות. בין שני אכרות (נכרות גז). למילתיה הכי נמי. במקום שנייה נקמה דבר גדול הוא (שם). אחת למדת טובה. כדאמרינן בב"ק (לח). מפאלין הופיע והפקיר ממונן לישראל, שור של ישראל נענה שור של עכו"ם פטור. הופיע, בלה והפקיר כשלל קבלו את התורה (שם). בית אפל. שרץ לפתוח לו חלוטת לראות את נגע, פוטריק אומר לגמרי, כדמכיש (ויקרא יד) כנגע נראה לי בבית, י ואל לאורי, שאם עמד במקום אפל ושרץ שם להדליק את הנר, איז נגע (חולין י). מה רחם מכניס. הופיע, ומוציא. הולד (נכרות יט). שאול. קבר, שמכניסין בו בקולות. של בני ומספד (שם).

יקבוצו. מנקבים אותו לשון (מלכים ב יב) ויקוצ חור בדלתו: **א**וכלל **דקצרי**. כלי של כוצקין שהוא מנוקב ומולפין צו מים על הצגדים: **ו**מרוה **גס** הוא יורה. מי שמרווה את תלמידו בדבר הלכה גס הוא יורה לעולם הבא. ל"א ומרוה לשון מורה: **ו**אסא **לך לקץ וסנוח ופעמוד וגו'**. רמז לו שימות ויעמוד לאחר מכן לקץ הימין לקץ שעמיד הקצ"ה להחזיר ימינו לפניו שהריט' השיב אחר ימינוט): **מ**רחמס. בעוה"ז: **י**הגס. לעוה"צ: **ש**סי **א**וסיות. של שס כך שמעתי. ל"א כל שמות על שס דאמרי' בעלמא (חגיגה דף טו). כצאות אות הוא כצאצ שלו קרי להו אופיות לשון מופלא: **ג**דול **מקדש**. חשוב הוא: **ל**מילסיה **הכי נמי**. גדולה היא וכדעולא: **ש**פי **ה**ופעיות. דכתיב אל נקמות ה' אל נקמות הופיע ואיכא תרי נקמות ומדא הופעה בתריוויה ודמי כמאן דאיכא אכל נקמה ונקמה מדא הופעה: **ח**דא **ל**עוזה. של ישראל שסילק שכינתו מאומות העולם וצא על ישראל וקרי ליה נקמות משום דתגמול טוב הוא שזכי לשכינה על שאמרו נעשה ונשמע ונקמה היינו תגמול ואחת לפורענות לעוצדי כוכבים) שנפרע מהן ליום הדין כדאמרינן בפרק קמא דמסכת ע"ז (דף ד. ז) נוקס ה' ובעל חמה לעכו"ם) שהוא בעצמו וככדודי נפרע מהן והיינו הופעה: **ו**בדעס. מפני הדעת מלאו כל החדרים הון: **ב**שציל **לחמך**. שנמת למי שאין צו דעה ישימו מזור תחמך: **כל חשך טמון לצפוניו**. כל לילה צפון ונחבא ממנפוני המורה שאין דברי מורה נשמעין בצאמו בית: **ס**אכלסו **אש** לא **נופח**. זה אשו של גיהנם שאין לרץ נפוח: **י**רע **שריד** **באהל**. מי שרע בעיניו שיש שריד באהל: **כל שאינו משייר פסיפין**. דלרץ לשירי כדמכיש אכול והותר (מלכים ב ד): **ו**הא **אמר** **רבי אלעזר** **כל**

למדת טובה ואחת למדת פורענות ואמר ר' אלעזר כל אדם שיש בו דעה כאילו נבנה בית המקדש בימיו שזה ניתן בין שתי אותיות וזה ניתן בין שתי אותיות ואמר ר' אלעזר כל אדם שיש בו דעה לסוף מתעשר שנאמר וּבִדְעַת חֲדָרִים יִמְלֹאוּ כָּל הוּא יִקַּר וְנִעִים וְאָמַר ר' אֱלֵעָזָר כָּל אָדָם שֶׁאֵין בּוֹ דְּעָה אֲסוּר לְרַחֵם עָלָיו שֶׁנֶּאֱמַר כִּי לֹא עִם בִּינֹת הוּא עָל כֵּן לֹא יִרְחַמֵּנוּ עוֹשֶׂהוּ וּוִיָּצְרוּ לֹא יִחוּנֵנוּ וא"ר אלעזר כל הנותן פתיו למי שאין בו דעה יסורין באין עליו שנאמר לֹחֲמֶךָ יִשְׁמֹוּ מִזּוֹר תַּחַתְךָ אֵין תְּבוּנָה בּוֹ וְאֵין מִזּוֹר אֵלֹא יִסּוּרֵין שֶׁנֶּאֱמַר וַיִּרְא אֶפְרַיִם אֶת חֲלָיו וַיַּהֲרֵה אֶת מִזּוּרֹו וְאָמַר ר' אֱלֵעָזָר כָּל אָדָם שֶׁאֵין בּוֹ דְּעָה לְסוּף גּוֹלָה שֶׁנֶּאֱמַר לִכֵּן גָּלָה עַמִּי מִבְּבֵל דַּעַת וְאָמַר ר' א"י כֹּל בֵּית שֶׁאֵין דְּבָרֵי תוֹרָה נִשְׁמָעִים בּוֹ כְּלִילָה אֵשׁ אוֹכֵלָתוּ שֶׁנֶּאֱמַר כָּל חֹשֶׁךְ טָמֹון לְצַפּוֹנִיו תֹּאכֵלָהוּ אֵשׁ לֹא נּוֹפַח יִרַע שְׂרִיד בֹּאֵהֶל אֵין שְׂרִיד אֵלֹא ת"ח שֶׁנֶּאֱמַר וּבִשְׂרִידִים אֵשֶׁר ה' קוֹרֵא וְאָמַר ר' אֱלֵעָזָר כָּל שְׂאִינוּ מֵהֵנָּה תְּלִמִּידֵי חֲכָמִים מִנְכֶּסֶיוּ אֵינוּ רּוֹאֵה סִימָן בְּרַכָּה לְעוֹלָם שֶׁנֶּאֱמַר אֵין שְׂרִיד לֹאכֵלוּ עַל כֵּן לֹא יִחִיל טוֹבוֹ אֵין שְׂרִיד אֵלֹא תְּלִמִּידֵי חֲכָמִים שֶׁנֶּאֱמַר וּבִשְׂרִידִים אֵשֶׁר ה' קוֹרֵא וְאָמַר רבי אֱלֵעָזָר כֹּל שְׂאִינוּ מוֹשִׁיר פֶּת עַל שֶׁלְּחָנוּ אֵינוּ רּוֹאֵה סִימָן בְּרַכָּה לְעוֹלָם שֶׁנֶּאֱמַר אֵין שְׂרִיד לֹאכֵלוּ עַל כֵּן לֹא יִחִיל טוֹבוֹ וְהָאֵמַר רבי אֱלֵעָזָר כָּל הַמְּשִׁיר פִּתִּיתִים עַל שֶׁלְּחָנוּ כֹּאִילוֹ עוֹבֵד ע"ז שֶׁנֶּאֱמַר הַעֲוֹרֵכִים לֹגֵד שֶׁלְּחָן וְהַמְּמַלְאִים לִמְנֵי מִמֶּסֶךְ לֹא קָשִׁיא יְהִי דְאִיכָא שְׁלִימָה בַּהֲדִיָּה הָא דְלִיכָא שְׁלִימָה בַּהֲדִיָּה וְאָמַר רבי אֱלֵעָזָר כֹּל הַמַּחֲלִיף בְּדִבּוּרֹו כֹּאִילוֹ עוֹבֵד ע"ז כְּתִיב הִכָּא וְהָיִיתִי בִּיעֲנִיו כַּמַּתְעַתֵּעַ וְכְתִיב הָתָם הַבֵּל הָמָּה מַעֲשֵׂה תַעֲתוּעִים וְאָמַר רבי אֱלֵעָזָר כָּל הַמִּסְתַּכֵּל בַּעֲרֻה קִשְׁתּוֹ נִנְעֵרֶת שֶׁנֶּאֱמַר עֲרִיָּה תַעֲזוֹר קִשְׁתְּךָ וְאָמַר רבי אֱלֵעָזָר לְעוֹלָם הוּי קָבֵל וְקִיִּים אָמַר רבי זִירָא אָף אָנָּן נִמִּי תִּנְיָנָא יְבִית אַפֵּל אֵין פּוֹתַחִין לוֹ חֲלוֹנוֹת לְרֹאוֹת נִנְעוּ ש"מ אָמַר ר' טְבִי אָמַר רבי יֹאשִׁיָּה מֵאִי דְכְּתִיב שְׂאוּל וְעוֹצֵר רַחֵם אֶרֶץ לֹא שְׁבַעָה מִים וְכִי מָה עֲנִין שְׂאוּל אֲצֵל רַחֵם אֵלֹא לּוֹמַר לָךְ מָה רַחֵם מְכַנִּים וּמוֹצִיאֵי אָף שְׂאוּל מְכַנִּים וְהֵלֵא דְּבָרִים קֵל וְחוֹמֵר וְכֵל שְׁמַכְנִיסִין בּוֹ בַּחֲשָׁאֵי מוֹצִיאִין מִמֶּנּוּ בְּקוּלֵי קוֹלוֹת שְׂאוּל שְׁמַכְנִיסִין כֹּב בְּקוֹלוֹת אֵינוּ דִין שְׁמוֹצִיאִין מִמֶּנּוּ בְּקוּלֵי קוֹלוֹת מִיכָּן תִּשׁוּבָה לְאוֹמְרִין אֵין תַּחִּית הַמֵּתִים מִן הַתּוֹרָה תֵּנָּא דְּבִי אֵלִיהוּ צִדִּיקִים שַׁעֲתִיד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהַחְיִיתָן אֵינוּ חוֹזִרִין לַעֲפָרֵן שֶׁנֶּאֱמַר וְהָיָה הַנִּשְׁאָר בְּצִיּוֹן וְהַנּוֹתָר בִּירוּשָׁלַיִם קְדוֹשׁ יֹאמַר לוֹ כָּל הַכְּתוּב לַחִיים בִּירוּשָׁלַיִם מָה קְדוֹשׁ לְעוֹלָם קִיִּים אָף הֵם לְעוֹלָם קִיִּימִין

אשור וישלח אל מלך ירב והוא לא יוכל לרפא לכם ולא יגדה מכם מזור: הושע ה יג : 19. לכן גלה עמי מבבל דעת ויבכדור מתי רעב והמזנו צחה עמא: ישעיהו ה יג : 21. והנה כל אשר יקרא בשם יי ימלט כי בהר ציון ובירושלם תהיה פליטה כאשר אמר יי ובשרידים אשר יי קרא: יואל ג ה : 22. אין שריד לאכלו על כן לא יחיל אש לא נפח ירע שריד באהל: איוב כ ו : 23. ואתם עזבי יי השבחים את הר קדש הערכים לגד שלחן והממלאים למני ממסך: ישעיהו סה יא : 24. אולי ימשני אבי ותייתי בעיני כמותעת והבאתי עלי קללה ולא ברכה:בראשית כז יב : 25. הקבל הקה מעשה תעתעים בעת פקדתם יאבדה: ירמיהו י טו : 26. עריה תעור קשתך שבעות מטות אמר סלה נהרות תבקע ארץ: חבקוק ג ט : 27. שאול ויצר רחם ארץ לא שבעה מים ואש לא אמרה דהן: משלי ל טו : 28. והנה הנשאר בציון והנותר בירושלם קדוש יאמר לו כל הכתוב לחיים בירושלם: ישעיהו ד ג

חלק פרק אחד עשר סנהדרין

המשייר **פ**סיפין **ע**ל **ש**ולחנו **כ**אילו **ע**ובד **ע"ז** **ש**נאמר **ה**עורכים **לגד** **ש**ולחן. שכן עושין שמיניחין שלחן ערוך במאכל ומשתה לשם אותה ע"ז שקורין גד וממלאים כוסות של מרקחים נסוכים לע"ז ששמה מני: הא. דקאמר אסור: **ד**איכא **ש**לימה **ב**הדיה. שנציא שלימה

יקבوهו לאום ואין⁶ לאום אלא עוברין שנאמר וְלֹאֻם מְלֹאֻם יֹאמִין ואין קבה אלא קללה שנאמר² מה אקב לא קבה אל ואין בר אלא תורה שנאמר³ נישקו בר פן יאנף עולא בר ישמעאל אומר מנקבין אותו ככברה כתיב הכא⁴ יקבوهו לאום וכתיב התם⁵ ויקב חור בדלתו ואמר אב"י כי⁶ אוכלא דקצרי ואם למדו מה שכתו אומר רבא אומר רב ששת זוכה לברכות כיוסף שנאמר⁴ וברכה לראש משביר ואין משביר אלא יוסף שנאמר⁶ ויוסף הוא [השליט על הארץ הוא] המשביר לכל עם הארץ אומר רב ששת כל המלמד תורה בעוה"ז זוכה ומלמדה לעולם הבא שנאמר⁷ ומרוה גם הוא¹⁰ ויורה אומר רבא מניין לתחיית המתים מן התורה שנאמר⁸ יחי ראובן ואל ימות יחי ראובן בעולם הזה ואל ימות לעולם הבא רבינא אומר מהכא⁹ ורבים מישני אדמת עפר יקיצו אלה לחיי עולם ואלה לחרפות לדראון עולם רב אשי אומר מהכא¹⁰ ואתה לך [לקץ] ותנוח ותעמוד לגורלך לקץ הימין אומר רבי אלעזר כל פרום שמנהיג את הצבור בנחת זוכה ומנהיגם לעוה"ב שנאמר¹¹ כי מרחמם ינהגם ועל מבועי מים ינהלם¹² וא"ר אלעזר גדולה דעה שניתנה בין שתי אותיות שנאמר¹² כי אל דעות ה' וא"ר אלעזר גדול מקדש שניתן בין שתי אותיות שנאמר¹³ פעלת ה' מקדש ה' כוננו יריך מתקף לה רב אדא¹⁶ קרחינאה אלא מעתה גדולה נקמה שניתנה בין שתי אותיות דכתיב¹⁴ אל נקמות ה' אל נקמות הופיע אמר ליה למילתיה הכי נמי כדעולא דאמר עולא שתי הופעיות הללו למה אחת למדת טובה ואחת למדת פורענות ואמר ר' אלעזר כל אדם שיש בו דעה כאילו נבנה בית המקדש בימיו שזה ניתן בין שתי אותיות וזה ניתן בין שתי אותיות ואמר ר' אלעזר כל אדם שאין בו דעה אסור לרחם עליו שנאמר¹⁶ כי לא עם בינות הוא על כן לא ירחמנו עושהו וויצרו לא יחוננו וא"ר אלעזר כל הנותן פתיו למי שאין בו דעה יסורין באין עליו שנאמר¹⁷ לחמך ישימו מזור תחתך אין תבונה בו ואין מזור אלא יסורין שנאמר¹⁸ וירא אפרים את חליו ויהודה את מזורו ואמר ר' אלעזר כל אדם שאין בו דעה לסוף גולה שנאמר¹⁹ לכן גלה עמי מבבל דעת ואמר ר' א"י¹⁸ כל בית שאין דברי תורה נשמעים בו כלילה אש אוכלתו שנאמר²⁰ כל חשך טמון לצפוניו תאכלהו אש לא נופח ירע שריד באהלו¹⁹ אין שריד אלא ת"ח שנאמר²¹ ובשרידים אשר ה' קורא ואמר ר' אלעזר כל שאינו מהנה תלמידי חכמים מנכסיו אינו רואה סימן ברכה לעולם שנאמר²² אין שריד לאכלו על כן לא יחיל טובו ואין שריד אלא תלמידי חכמים שנאמר ובשרידים אשר ה' קורא ואמר רבי אלעזר²³ כל שאינו למני ממסך לא קשיא²⁴ דאיכא שלימה בהדיה הא דליכא שלימה בהדיה ואמר רבי אלעזר¹⁰ כל המחליף בדבורו כאילו עובד ע"ז כתיב הכא²⁴ והייתי בעיניו כמתעתע וכתיב התם²⁵ הבל המה מעשה תעתועים ואמר רבי אלעזר כל המסתכל בערוה קשתו ננערת שנאמר²⁶ עריה תעור קשתך¹⁰ ואמר רבי אלעזר לעולם הוי קבל וקיים אומר רבי זירא אף אנן נמי תנינא¹⁰ בית אפל אין פותחין לו חלונות לראות נגעו ש"מ¹⁹ אמר ר' טבי אומר רבי יאשיה מאי דכתיב²⁷ שאול ועוצר רחם ארץ לא שבעה מים וכי מה ענין שאול אצל רחם אלא לומר לך מה רחם מכנים ומוציא אף שאול מכנים ומוציא והלא דברים קל וחומר ומה רחם שמכניסין בו בחשאי מוציאין ממנו בקולי קולות שאול שמכניסין¹⁰ בו בקולות אינו דין שמוציאין ממנו בקולי קולות מיכן תשובה לאומרין אין תחיית המתים מן התורה תנא דבי אליהו צדיקים שעתידי הקדוש ברוך הוא להחיותן¹¹ אינו חוזרין לעפרן שנאמר²⁸ והיה הנשאר בציון והנותר בירושלים קדוש יאמר לו כל הכתוב לחיים בירושלים מה קדוש לעולם קיים אף הם לעולם קיימין ואם

צב.

המשייר **פ**סיפין **ע**ל **ש**ולחנו **כ**אילו **ע**ובד **ע"ז** **ש**נאמר **ה**עורכים **לגד** **ש**ולחן. שכן עושין שמיניחין שלחן ערוך במאכל ומשתה לשם אותה ע"ז שקורין גד וממלאים כוסות של מרקחים נסוכים לע"ז ששמה מני: הא. דקאמר אסור: **ד**איכא **ש**לימה **ב**הדיה. שנציא שלימה לאחר שאכל ונותן על השלחן עם הפתיתין ששייר דמחוי דלשם ע"ז עבד הכי: **ו**הא **ד**ליכא **ש**לימה **ב**הדיה. דמוזמנין לעני: **ה**א **ג**דא **ל**ציוסיה **ל**א גרסי: **ה**מחליף **ב**דבורו. משנה בדבורו שלא יהא ניכר: **ק**שמו **נ**נערים. כח קושי אכר שלו ננער שאינו מוליד שנאמר עריה תעור קשתך עריה שאמה מסתכל צה ממש בערומה היא מעיר קשתך. ד"ח המסתכל המחשצ בעריות דאשת איש קשתו גבורת ידו ננערת מתהלכת ומתמעטת כמו (נ"מ דף טו): מלא כסות מנערה אחת לשלשים יום א"נ כמו (שמות יד) וינער ה': **ה**וי **ק**נל. הוי עניו ותמיה. קנל לשון אפל עשה עצמך אפל ושפל: **צ**יוס **א**פל **א**ין **פ**ותחין **צ**ו **ח**לונות **ל**ראות **א**ם **נ**געו. כנגע נראה לי בבית כמיצט' דמשמע נראה ממילא ועוד דכתיב לי ולא לאוריט) נמלא שאלתנו הללו דכל זמן שאין כהן רואהו אין מעמלא בנגעים: **ש**אוּל **ו**עוֹלָר **ר**חַם **א**רְץ **לֹא שַׁבַּעַת מִים**. קצר לא שבע מממים ועוֹלָר רחם צית הרחם שהוא קצור ועוֹלָר לא יצבע מצעילות וכן ארץ לא שבעה מים: **ו**כי **מ**ה **ע**נין **ש**אוּל **ו**כו'. למע נסמכו הני אהדדי: **מ**כניס. הזרע ומוציא הולד אף שאלו מכניס ומוציא לתחית הממים: **ש**מכניסין **צ**ה **ב**קוּלֵי קוּלוֹת. בבני גדול קוצרין את המט: **אֵינוּ דִין שְׁמוּצִיאִין אוֹסוּ בְּקוּלֵי קוּלוֹת**. שנאמר¹⁵ יתקע בשופר גדול: **ש**עֲטִיד **ה**קִצְרָה **ל**הַחַיִּים. לימות המשיח: **לֹאֲחֵר שִׁחִיו שׁוֹב אֵין חוֹזִרִין לַעֲפָרִס**. דין¹⁶ (לימות המשיח עין לעולם הבא) אלא הכשר ממקיים עליהם עד שישוו ויחיו לעמיד לבא: ואומן

המשייר **פ**סיפין **ע**ל **ש**ולחנו **כ**אילו **ע**ובד **ע"ז** **ש**נאמר **ה**עורכים **לגד** **ש**ולחן. שכן עושין שמיניחין שלחן ערוך במאכל ומשתה לשם אותה ע"ז שקורין גד וממלאים כוסות של מרקחים נסוכים לע"ז ששמה מני: הא. דקאמר אסור: **ד**איכא **ש**לימה **ב**הדיה. שנציא שלימה לאחר שאכל ונותן על השלחן עם הפתיתין ששייר דמחוי דלשם ע"ז עבד הכי: **ו**הא **ד**ליכא **ש**לימה **ב**הדיה. דמוזמנין לעני: **ה**א **ג**דא **ל**ציוסיה **ל**א גרסי: **ה**מחליף **ב**דבורו. משנה בדבורו שלא יהא ניכר: **ק**שמו **נ**נערים. כח קושי אכר שלו ננער שאינו מוליד שנאמר עריה תעור קשתך עריה שאמה מסתכל צה ממש בערומה היא מעיר קשתך. ד"ח המסתכל המחשצ בעריות דאשת איש קשתו גבורת ידו ננערת מתהלכת ומתמעטת כמו (נ"מ דף טו): מלא כסות מנערה אחת לשלשים יום א"נ כמו (שמות יד) וינער ה': **ה**וי **ק**נל. הוי עניו ותמיה. קנל לשון אפל עשה עצמך אפל ושפל: **צ**יוס **א**פל **א**ין **פ**ותחין **צ**ו **ח**לונות **ל**ראות **א**ם **נ**געו. כנגע נראה לי בבית כמיצט' דמשמע נראה ממילא ועוד דכתיב לי ולא לאוריט) נמלא שאלתנו הללו דכל זמן שאין כהן רואהו אין מעמלא בנגעים: **ש**אוּל **ו**עוֹלָר **ר**חַם **א**רְץ **לֹא שַׁבַּעַת מִים**. קצר לא שבע מממים ועוֹלָר רחם צית הרחם שהוא קצור ועוֹלָר לא יצבע מצעילות וכן ארץ לא שבעה מים: **ו**כי **מ**ה **ע**נין **ש**אוּל **ו**כו'. למע נסמכו הני אהדדי: **מ**כניס. הזרע ומוציא הולד אף שאלו מכניס ומוציא לתחית הממים: **ש**מכניסין **צ**ה **ב**קוּלֵי קוּלוֹת. בבני גדול קוצרין את המט: **אֵינוּ דִין שְׁמוּצִיאִין אוֹסוּ בְּקוּלֵי קוּלוֹת**. שנאמר¹⁵ יתקע בשופר גדול: **ש**עֲטִיד **ה**קִצְרָה **ל**הַחַיִּים. לימות המשיח: **לֹאֲחֵר שִׁחִיו שׁוֹב אֵין חוֹזִרִין לַעֲפָרִס**. דין¹⁶ (לימות המשיח עין לעולם הבא) אלא הכשר ממקיים עליהם עד שישוו ויחיו לעמיד לבא: ואומן

בין שתי אותיות ואמר ר' אלעזר כל אדם שיש בו דעה אסור לרחם עליו שנאמר כִּי לֹא עִם בִּינֹת הוּא עָל כֵּן לֹא יִרְחַמֵּנוּ עוֹשֶׂהוּ וּוִיָּצְרוּ לֹא יִחוּנֵנוּ וא"ר אלעזר כל הנותן פתיו למי שאין בו דעה יסורין באין עליו שנאמר לֹחֲמֶךָ יִשְׁמֹוּ מִזּוֹר תַּחַתְךָ אֵין תְּבוּנָה בּוֹ וְאֵין מִזּוֹר אֵלֹא יִסּוּרֵין שֶׁנֶּאֱמַר וַיִּרְא אֶפְרַיִם אֶת חֲלָיו וַיַּהֲרֵה אֶת מִזּוּרֹו וְאָמַר ר' אֱלֵעָזָר כָּל אָדָם שֶׁאֵין בּוֹ דְּעָה לְסוּף גּוֹלָה שֶׁנֶּאֱמַר לִכֵּן גָּלָה עַמִּי מִבְּבֵל דַּעַת וְאָמַר ר' א"י כֹּל בֵּית שֶׁאֵין דְּבָרֵי תוֹרָה נִשְׁמָעִים בּוֹ כְּלִילָה אֵשׁ אוֹכֵלָתוּ שֶׁנֶּאֱמַר כָּל חֹשֶׁךְ טָמֹון לְצַפּוֹנִיו תֹּאכֵלָהוּ אֵשׁ לֹא נּוֹפַח יִרַע שְׂרִיד בֹּאֵהֶל אֵין שְׂרִיד אֵלֹא ת"ח שֶׁנֶּאֱמַר וּבִשְׂרִידִים אֵשֶׁר ה' קוֹרֵא וְאָמַר ר' אֱלֵעָזָר כָּל שְׂאִינוּ מֵהֵנָּה תְּלִמִּידֵי חֲכָמִים מִנְכֶּסֶיוּ אֵינוּ רּוֹאֵה סִימָן בְּרַכָּה לְעוֹלָם שֶׁנֶּאֱמַר אֵין שְׂרִיד לֹאכֵלוּ עַל כֵּן לֹא יִחִיל טוֹבוֹ אֵין שְׂרִיד אֵלֹא תְּלִמִּידֵי חֲכָמִים שֶׁנֶּאֱמַר וּבִשְׂרִידִים אֵשֶׁר ה' קוֹרֵא וְאָמַר רבי אֱלֵעָזָר כֹּל שְׂאִינוּ מוֹשִׁיר מוֹשִׁיר פֶּת עַל שֶׁלְּחָנוּ אֵינוּ רּוֹאֵה סִימָן בְּרַכָּה לְעוֹלָם שֶׁנֶּאֱמַר אֵין שְׂרִיד לֹאכֵלוּ עַל כֵּן לֹא יִחִיל טוֹבוֹ וְהָאֵמַר רבי אֱלֵעָזָר כָּל הַמְּשִׁיר פִּתִּיתִים עַל שֶׁלְּחָנוּ כֹּאִילוֹ עוֹבֵד ע"ז שֶׁנֶּאֱמַר הַעֲוֹרֵכִים לֹגֵד שֶׁלְּחָן וְהַמְּמַלְאִים לִמְנֵי מִמֶּסֶךְ לֹא קָשִׁיא יְהִי דְאִיכָא שְׁלִימָה בַּהֲדִיָּה הָא דְלִיכָא שְׁלִימָה בַּהֲדִיָּה וְאָמַר רבי אֱלֵעָזָר כֹּל הַמַּחֲלִיף בְּדִבּוּרֹו כֹּאִילוֹ עוֹבֵד ע"ז כְּתִיב הִכָּא וְהָיִיתִי בִּיעֲנִיו כַּמַּתְעַתֵּעַ וְכְתִיב הָתָם הַבֵּל הָמָּה מַעֲשֵׂה תַעֲתוּעִים וְאָמַר רבי אֱלֵעָזָר כָּל הַמִּסְתַּכֵּל בַּעֲרֻה קִשְׁתּוֹ נִנְעֵרֶת שֶׁנֶּאֱמַר עֲרִיָּה תַעֲזוֹר קִשְׁתְּךָ וְאָמַר רבי אֱלֵעָזָר לְעוֹלָם הוּי קָבֵל וְקִיִּים אָמַר רבי זִירָא אָף אָנָּן נִמִּי תִּנְיָנָא יְבִית אַפֵּל אֵין פּוֹתַחִין לוֹ חֲלוֹנוֹת לְרֹאוֹת נִנְעוּ ש"מ אָמַר ר' טְבִי אָמַר רבי יֹאשִׁיָּה מֵאִי דְכְּתִיב שְׂאוּל וְעוֹצֵר רַחֵם אֶרֶץ לֹא שְׁבַעָה מִים וְכִי מָה עֲנִין שְׂאוּל אֲצֵל רַחֵם אֵלֹא לּוֹמַר לָךְ מָה רַחֵם מְכַנִּים וּמוֹצִיאֵי אָף שְׂאוּל מְכַנִּים וּמוֹצִיא וְהֵלֵא דְּבָרִים קֵל וְחוֹמֵר וְכֵל שְׁמַכְנִיסִין בּוֹ בַּחֲשָׁאֵי מוֹצִיאִין מִמֶּנּוּ בְּקוּלֵי קוֹלוֹת שְׂאוּל שְׁמַכְנִיסִין כֹּב בְּקוֹלוֹת אֵינוּ דִין שְׁמוֹצִיאִין מִמֶּנּוּ בְּקוּלֵי קוֹלוֹת מִיכָּן תִּשׁוּבָה לְאוֹמְרִין אֵין תַּחִּית הַמֵּתִים מִן הַתּוֹרָה תֵּנָּא דְּבִי אֵלִיהוּ צִדִּיקִים שַׁעֲתִיד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהַחְיִיתָן אֵינוּ חוֹזִרִין לַעֲפָרֵן שֶׁנֶּאֱמַר וְהָיָה הַנִּשְׁאָר בְּצִיּוֹן וְהַנּוֹתָר בִּירוּשָׁלַיִם קְדוֹשׁ יֹאמַר לוֹ כָּל הַכְּתוּב לַחִיים בִּירוּשָׁלַיִם מָה קְדוֹשׁ לְעו

צב:

תורה אור

- עניי גבוהות אדם שפיל וְשַׁחֲרוּם אֲנָשִׁים וְנִשְׁבָּב יְיָ לְבַדּוֹ בְּיוֹם הַזֶּהוּא: ישיניהו ב יא
- על בן לא נירא בהמיר ארץ ובמוט הרים בלב ימים: תהלים מו ג
- וְקוֹי יְיָ יַחְלִיפוּ כַּח יַעֲלוּ אֶבֶר בְּנִשְׁרִים יִרְצוּ וְלֹא יִיגָעוּ יִלְכוּ וְלֹא יִיעֲפּוּ: ישיניהו מ לא
- יְיָ מְמִית וּמַחְיֶה מוֹרִיד שְׁאוּל וְעַל: שמואל א ב

- וּבְנֵי אֶפְרַיִם שׁוֹתְלָח וּבָרָד בְּנֹו וְתַחַת בְּנֹו וְאֶלְעָדָה בְּנֹו וְתַחַת בְּנֹו: וְהָיָה בְּנֹו וְשׁוֹתְלָח בְּנֹו וְעוֹר וְאֶלְעָד וְהָרְגוּם אֲנִישׁ גַּת הַגּוֹלָדִים אֶתְּרָץ כִּי יָרְדוּ לְקַחַת אֶת מִקְנֵיהֶם: שמואל א ב

- דְּבַרִּי הַיָּמִים א ד כ-כא וְתַאבֵּל אֶפְרַיִם אֲבִיהֶם יָמִים רַבִּים וְיָבֵאוּ אֲחִיו לְקָנָמֹו: דברי הימים א ד כ

- דְּבַרִּי הַיָּמִים א ד ככ וְיֹאמְרוּ אֵלֵי בֶן אָדָם הָעֲצָמוֹת הָאֵלֶּה קָל בֵּית יִשְׂרָאֵל הֵמָּה הָנָּה אֲמָרִים יָבִישׁוּ עֲצָמוֹתֵינוּ וְאֶבְדָּה תִּקְוַתֵּנוּ נִגְוָרֵנוּ לָנֶ: וְיֹאמְרוּ אֵלֵי הֶבֱא עַל הָעֲצָמוֹת הָאֵלֶּה וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם הָעֲצָמוֹת הַיְשָׁנוֹת שִׁמְעוּ דְּבַר יְיָ: וְתַאבֵּל לֹו ד
- וְאָבִיאוּ וְאֶרְאָה וְהָנָּה כָּל תַּבְנִית רָמַשׁ וּבִהְמָה שֶׁשָּׁק וְכָל גְּלוּלֵי בֵית יִשְׂרָאֵל מַחֲקָה עַל הַקִּיר סָבִיב סָבִיב: וְיֹאמְרוּ ח י וְהָעֲבִירֵנוּ עֲלֵיהֶם סָבִיב סָבִיב וְהָנָּה רְבוֹת מֵאֵד עַל פְּנֵי הַבִּקְעָה וְהָנָּה יָבִישׁוֹת מֵאֵד: וְיֹאמְרוּ לֹו ב

- אֲתוּדֵי כְּמָה רַבְּרִינָן וְתַמּוּדֵי כְּמָה תִּקְפִּין מַלְכוּתָה מַלְכוּת עַלְמָ וְשִׁלְטֶנָּה עִם דֵּר וְדֵר: דניאל ג לג

- וּתְבוּכַדְנֶצַּר מַלְכָּא שַׁלַּח לְמַכְנֵשׁ לְאַחְשֵׁדְרָפְנֵא סַגְנָא וּפְחוּתָא אֶדְרָגּוֹרֵא גְּדַבְרֵיא דְּתַבְרֵיא תַּפְתִּיא וְכָל שַׁלְטֵנֵי מְדִינָתָא לְמַתָּא לְחַבְּתָא צִלְמָא דִּי דְּקִיסָא נְבוּכַדְנֶצַּר מַלְכָּא: דניאל ג ב

- אִיתִי גְּבָרִין וְהוֹדָאָן דִּי מְנִיחַ וְתַחֲוֹן עַל עֲבִידֵת מְדִינַת בָּבֶל שְׂדָרָךְ מִישָׁךְ וְעַבְדִּי גִּבְרִיא אֶלְךָ לֹא שָׁמוּ עֲלֶךָ מַלְכָּא טַעַם לֹאֲלֶךְךָ לֹא פִלְחִין וּלְצַלֵּם דְּהָבָא דִּי הִקְסִמְתָּ לֹא סְגִדִּין: דניאל ג יב

- וּתַחֲבַנְשִׁין אַחְשֵׁדְרָפְנֵא סַגְנָא וּפְחוּתָא וְהַדְבֵּרִי מַלְכָּא חֲזִין לְגַבְרֵיא אֶלְךָ דִּי לֹא שַׁלַּט נִרְאָ בְּנִשְׁמוּתוֹן וְשַׁעַר רֹאשֻׁהוֹן לֹא הִתְחַרֵּךְ וְסַרְבְּלִיהוֹן לֹא שַׁנוּ וְרִיחַ נִיר לֹא עֲרַת בַּהוֹן: דניאל ג כו
- בֹּאדְרִין גְּבְרֵיא אֶלְךָ כַּפְתּוֹ בְּסַרְבְּלִיהוֹן פְּטִישִׁיהוֹן וּכְרַבְלַתְהוֹן וּלְבִשְׁתִּיהוֹן וְרִמְיוֹ לְגֹוֹא אֲתוֹן נִרְאָ וְקִדְרָא: דניאל ג כא

וְאוֹתָן שָׁנִים שְׁעִסִּיד הַקֶּצֶ"ה לַחֲדָשׁ אֵם עוֹלָמוּ. ויהיה עולם זה חרצ אלף שנים אותן צדיקים היכן הם הוֹאִיל ואִינן נִקְצְרִין בְּאֶרֶץ: **לֹא נִירָא בְּהַמִּיר אֶרֶץ**. כשמחליף הקצ"ה את הארץ לא נירא לפי שאנו בלִבֵּי יָמִים: וְקוּוֹי ה' יַחְלִיפוּ כַח. שיהא להם כח לשוט ולעופף בלי זַעַר: וְנִילִיף מִמַּתִּים שֶׁהֵיָם יִחְזָקָל. שחזרו ומתו כך צדיקים שעמד

להמיות יחזרו לעפרם. כך שמעמי יחזקאל הגלהו נבוכדנצר עס יכניה מלך יהודה והיה יחזקאל מתנבא בצלל וירמיה בֶּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל בָּאוֹתָן אַחַת עֶשְׂרֵה שָׁנָה שִׁמְלֵךְ צָדִיקָיָה: **בָּאֵמַת**. צִרְרוּ: **מִשַּׁל הִיָּה**. שהיה מרמו להם על הגלות כֹּאדָם מַת שְׁחָזַר וְחִי כִּי יִשְׂרָאֵל יִשׁוּבוּ מִן הַגָּלוּת: **מַהִּס**. שְׁאוֹתָן תַּפִּילִין הִיָּו שְׁלֵהִם: **שִׁמְנוּ לֶקֶךְ**. שֶׁל יֵאִחַת מִזְרִים: **וַעֲטוּ**. שֶׁלָּה הִיָּה לָהֶם לַמְנוּטָה גְּזִירַת וַעֲדוּסָם וַעֲנוּ אוֹתָם אֵלֶם מִשְׁנוּלַד יִחַקֵּךְ דֵּהָא כְּתִיב (צִרְאִשִׁית טו) **כִּי גֵר יִהְיֶה זֶרַעְךָ זֶה יִחַקֵּךְ דְּכַתִּיב (שֵׁם כֹּה) כִּי צִיִּחַק יִקְרָא לָךְ** זרע והם מנו משעת הדיצור לאצרהם ותניא בְּסֹדֶר עוֹלָם אֲצֵרֵם אֲצִינוּ בַּשַּׁעַר שֶׁנִּדְבַר עִמּוּ צִין הַצַּמִּירִים צִין בַּצַּעִים שָׁנָה הִיָּה וּצִין הַצַּמִּירִים עַד שְׁנוֹלַד יִחַקֵּךְ הִיָּה לִי שָׁנָה דְּכַתִּיב (צִרְאִשִׁית כֹּה) וְאֲצֵרֵם צִין מֵאֵת שָׁנָה בְּהוֹלַד לֹו אַת יִחַקֵּךְ בְּנוּ נִמְאֵחַת אוֹמֵר מִשְׁדַּבֵּר עִמּוּ צִין הַצַּמִּירִים עַד שִׁיֵּאֲלוּ מִמַּזְרִים הִיָּו אֲרַבַּע מֵאוֹתָם וְאוֹתָן לִי שְׁמֵן הַדְּבֹור עַד לִידַת יִחַקֵּךְ טַעַם צִין אֶפְרַיִם. וּמִנִּיין בַּצִּנִּי אֶפְרַיִם הֵן שִׁיֵּאֲלוּ קוֹדֶם זִמְנָן וְהִרְגוּ שְׁנֵאֲמַר וּצִין אֶפְרַיִם שׁוֹתְלָח וְגו' וְהִרְגוּם אֲנִישֵׁי גַת: **וְשִׁמְאוּל אִמְרֵי**. מַתִּים שֶׁהֵיָה יִחְזָקָל אֵלֹו צִין אֲדָם שִׁכְפְּרוּ בַּתְּחִיַּת הַמַּתִּים שְׁנֵאֲמַר (יִחְזָקָל לו) אֲצֵדָה תִּקְוַתֵנוּ: **הַעֲלָמוֹם הַאֵלֶם כָּל צִיִּם יִשְׂרָאֵל הַמָּה**. עֲלָמוֹת הֵלְלוּ סִינָן לָכֵל יִשְׂרָאֵל הֵן שַׁעֲמִידָה לָהֶם תְּחִיַּת הַמַּתִּים כִּמוּ לֵאלֹו שֶׁהִי אֵלֹו אֲמָרוּ אֲצֵדָה תִּקְוַתֵנוּ וַעֲכַשׁוּ יַדְעוּ שֶׁאִנִּי מַחִיָּה אַת הַמַּתִּים וְסִינָן זֶה לָכֵל יִשְׂרָאֵל שֶׁגַם הֵם עֹמְדִין לַהַמְיוֹת וְלֹא מִן הַדִּין חִיו דֵּהָא אֲמַרְנָא הַכּוֹפֵר בַּתְּחִיַּת הַמַּתִּים אִין לֹו חֵלֶק לְעוֹהִיב אֵלֶם מִשּׁוֹם סִינָן חִיו: **שְׁחִיפוּ לַהִיכָל**. שְׁחִי מִזְרִירִין לָלַמִּים עַל קִירוֹת הַהֵיכָל דְּכַתִּיב וְאֵצָה וְאֶרְאָה מִמּוֹקָה עַל הַקִּיר סָבִיב: **וּכְסִיב וְהַעֲבִירֵנוּ עֲלֵיהֶם סָבִיב סָבִיב**. כְּלוּמַר עַל אוֹתָן אֲנִישִׁים שִׁכְמוֹת עֲלֵיהֶם סָבִיב עַנְר עֲלֵיהֶם

חלק פרק אחד עשר סנהדרין

יִחְזָקָל לַהַמְיוֹתִם: אֵלֹו מַתִּים **בַּצַּקְעָת דּוֹרָא**. שהמית נבוכדנצר מלך צבל על שהיו יפִּים כְּלַקְמָן: **מִנְהַר אֲשֵׁל עַד רֶבֶת**. מִקְוִמוֹת הֵן הִיָּו בַּצַּקְעָת דּוֹרָא: **שׁוּפְעוֹם**. מַחֲמַת תֵּאוֹה: **וְלוֹה הַמֶּלֶךְ וְהַרְגָן וַעֲדִין הִיָּו שׁוּפְעוֹם**. שהיתה נראית זִיו תֹּארֶם וְלוֹה הַמֶּלֶךְ וְרַמְסוֹם:

וּבָאוּ עֲלָמוֹם מִן הַבַּקְעָה וַטַּפְחוּ לוֹ לְאוֹתוֹ רֶשַׁע עַל פְּנִיו. והלכו להם. ואִחַת דְּאִמְרֵי שִׁמְאוֹתָן עֲלָמוֹת הִיָּה לוֹ כְּלִים וְכַשִּׁהֲגִיעָה שַׁעַה שְׁחִיו טַפְחוּ לוֹ עַל פִּיו כַּשִּׁהִי רוֹצֵה לַשְׁמוֹת צַהִּם: **עַל חֲבִירֵהֶם שֶׁל אֵלֹו מַחִיָּה מַתִּים**. על יִחְזָקָל הִיָּו אוֹמְרִין שֶׁהִי חֲצִירָן שֶׁל חֲנִינָה מִישָׁאֵל וַעֲזַרְיָה וְנִבּוּכַדְנֶצַּר הִיָּה יוֹדַע שֶׁהִי הַקֶּצֶ"ה מַחִיָּה אוֹתָם: **פַּסַּח וְאִמְרֵי**. לַהַקֶּצֶ"ה אֲמוּחֵי כְּמָה רַבְּרִינָן. פִּסְקוֹן הוּא (דִּיאֵל א) **יּוֹלָךְ זֶהָ רּוֹסַת**. מִשּׁוֹם דְּקָא מִיִּירֵי בַּשַּׁבָּח דִּנְבּוּכַדְנֶצַּר נִקִּיט נִמִּי לִישְׁנָה מַעֲלִיא וְלִשּׁוֹן קָלְלָה: סֵטְרוֹ. הִכְהוּ מֵאֲחוּרֵי יָדוֹ: **לִגְנוֹת**. שֶׁהִיָּה מִסַּדֵּר בַּשְׁמוֹת נִאוֹת יוֹתֵר מְדוּד וְאִילוֹ אֲמַרְן הַקֶּצֶ"ה הִיָּה נוֹטֵה אַחֲרֵיהֶן יוֹתֵר מֵאֲחֵרֵי הַשִּׁירוֹת שַׁעֲשַׁה דוּד: **בָּאוֹתוֹ יוֹם**. שֶׁהִשְׁלִיכַן לִכְבָּשָׁן: **אָף הַכֶּנֶשָׁן**. שֶׁהַכֶּנֶשָׁן הִיָּה מִשׁוּקַע בְּאֶרֶץ כַּעִין כֶּכָּשָׁן שֶׁל סִיד וְאָף וַעֲמוּד עַל גְּבִי קִרְקַע כְּדִי שִׁירָאוּהוּ כָּל הָעוֹלָם: **נַפְרִין הַכֶּנֶשָׁן**. נַפְלוּ קָצֵת כּוֹתְלָיו כְּדִי שִׁיּוֹכְלוּ כּוֹלֵם לִרְאוֹת בַּתּוֹכוֹ: **הוּמַק סוּרוֹ**. נִשְׁפַּל גְּאוֹתוֹ כִּמוּ סוּרוֹ רַע (קִדְשִׁין דף פג.). לִיֵּא הוּמַק סוּרוֹ כִּמוּ יִסּוּדוֹ נִשְׁתַּלְשֵׁל וְכֵן לִימְדֵנוּ רַבִּי יַעֲקֹב צִין יִקֵּר. אֲזַל מוֹרֵי גֵרָם וְהוּמַק סִידוֹ סִיד הַכֶּנֶשָׁן נִמְסָה מִרְצוֹ חֲמִימוֹת כִּךְ שִׁמְעַתִּי וְהִיָּתָה מוֹשַׁכַּת לְמַרְחֹוק וּמַהֲבֵל שֶׁל אוֹתוֹ הִסִּיד נִשְׁרַפּוּ אוֹתָן שֶׁהִשְׁלִיכוּ חֲנִינָה מִישָׁאֵל וַעֲזַרְיָה לְמוֹךְ כֶּכָּשָׁן הָאֵשׁ: **וְהַפֶּךְ לָנֶם**. שֶׁל זֶהָ עַל פְּנִיו: **אֲרַבַּע מַלְכוּיֹות**. מַלְכִּים וְאֲנַשְׁיָהֶם שִׁסִּיעוּ לְנִבּוּכַדְנֶצַּר לַהֲשִׁילֵךְ חֲנִינָה מִישָׁאֵל וַעֲזַרְיָה לְמוֹךְ הָאוֹר: **מִקְרָא נַפְקִי**. דְּכַתִּיב (דִּיאֵל ג) נִבּוּכַדְנֶצַּר שַׁלַּח לְמַכְנֵשׁ לְאַחְשֵׁדְרָפְנִיָּא סַגְנִיא וְלַכְּסֹוף לְאַחַר שִׁבְחוֹ מִן הַכֶּנֶשָׁן כְּתִיב וּמַתְכַּנְשִׁין אַחְשֵׁדְרָפְנִיָּא סַגְנִיא וּפְחוּתָא וְהִנֵּךְ דִּלָּא כְּתִיב נִשְׁרַפּוּ: **אֵל יִשְׁנָה מִן הַרְבָּנוֹם שְׁלוֹ**. שֶׁהִרִי חֲנִינָה מִישָׁאֵל וַעֲזַרְיָה הִיָּו לְנוֹשִׁין גְּדִיד תַּפְאֲרַתָּן כַּשִּׁהְשִׁלְכוּ לִכְבָּשָׁן. אֵל יִשְׁנָה שֶׁלָּא יִרְאָה מִצְהַל וּמִפּוֹסֵד וּמַתְבַּצִּיעִין שׁוֹנְאִיו מִפְּנִיו: **פְּטַשִׁיָּהוֹן וְכַרְבַּלַתְהוֹן**. עֲנִינִי מַלְבוֹשִׁין: גְּדוּלִים

יוֹחָנָן אֲמַר אֵלֹו מַתִּים שִׁבְבַקְעַת דּוֹרָא וּא"ר יוֹחָנָן מִנְהַר אֲשֵׁל עַד רֶבֶת בַּקְעַת דּוֹרָא שִׁבִּישַׁעַה שֶׁהִגְלָה נְבוּכַדְנֶצַּר הִרְשַׁע אַת יִשְׂרָאֵל הִיָּו בַּהֵן בַּחוּרִים שֶׁהִיָּו מַגְנִין אַת הַחֲמָה בִּיוִפִּיין וְהִיָּו כַּשְׂדִּיּוֹת רּוֹאוֹת אוֹתָן וְשׁוּפְעוֹת זְבוֹת אֲמָרוּ לְכַעֲלִיָּה וּבַעֲלִיָּהן לְמַלְךְ צוּה הַמֶּלֶךְ וְהַרְגוּם וַעֲדִין הִיָּו שׁוּפְעוֹת זְבוֹת צוּה הַמֶּלֶךְ וְרַמְסוֹם תְּנוּ רַבְנָן בַּשַּׁעַה שֶׁהִפִּיל נְבוּכַדְנֶצַּר הִרְשַׁע אַת חֲנִינָה מִישָׁאֵל וַעֲזַרְיָה לִכְבָּשָׁן הָאֵשׁ אֲמַר לוֹ הַקֶּב"ה לִיִּחְזָקָא לָךְ וְהַחִיַּיָּה מַתִּים בַּבְּקַעַת דּוֹרָא כִּיּוֹן שֶׁהַחִיַּיָּה אוֹתָן בָּאוּ עֲצָמוֹת וַטַּפְחוּ לוֹ א לְאוֹתוֹ רֶשַׁע עַל פְּנִיו אֲמַר מַה מִּיבֵּן שֶׁל אֵלֹו אֲמָרוּ לוֹ חֲבִרְיָהן שֶׁל אֵלֹו מַחִיָּה מַתִּים בַּבְּקַעַת דּוֹרָא פִּתַּח וְאִמְרֵי א¹¹ אַתּוּהִי כְּמָה רַבְּרִינָן וְתַמַּהוּדֵי כְּמָה תִּקְיִפִין מַלְכוּתֵיהָ מַלְכוּת עַלְם וּשְׁלַטְנִיָּה עִם דֵּר וּדֵר וְגו' א"ר יַצְחָק יִצְחָק זֶהָ רּוֹתַח לְתוֹךְ פִּיו ו¹² שֶׁל אוֹתוֹ רֶשַׁע שְׁאִילְמוּא ו¹³ (לֹא) בֹא מִלֶּאךְ וּסְמַרְו עַל פִּיו בִּיקֵּשׁ לִגְנוֹת כָּל שִׁירוֹת וְתוֹשִׁבְחוֹת שִׁאֲמַר דוּד בִּסְפַר תַּהֲלִים ת"ר שֶׁשֶּׁה נָסִים נַעֲשׂוּ בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם וְאֵלֹו הֵן צָף הַכֶּכָּשָׁן וּנְפַרְץ הַכֶּכָּשָׁן וְהוּמַק סוּרוֹ וְנַהֲפֹךְ צִלָם עַל פְּנִיו וּנְשַׁרְפּוּ אַרְבַּע מַלְכוּיֹות וְהַחִיַּיָּה יִחְזָקָא אַת הַמַּתִּים בַּבְּקַעַת דּוֹרָא וְכוּלְהוּ גִמְרָא וְאַרְבַּע מַלְכוּיֹות קִרָא דְּכַתִּיב 12 וְנְבוּכַדְנֶצַּר מַלְכָּא שַׁלַּח לְמַכְנֵשׁ לְאַחְשֵׁדְרָפְנִיא סַגְנִיא וּפְחוּתָא אֶדְרָגּוֹרֵא גְּדַבְרֵיא דְּתַבְרֵיא תַּפְתִּיא וְכָל שַׁלְטוֹנֵי מְדִינָתָא וְגו' וְכַתִּיב 13 אִיתִי גּוֹבְרִין יְהוּדָאִין וְכַתִּיב 14 וּמַתְכַּנְשִׁין אַחְשֵׁדְרָפְנִיא סַגְנִיא וּפְחוּתָא וְהַדְבֵּרִי מַלְכָּא חֲזִיין לְגַבְרֵיא אֶלְךָ וְגו' תִּנִּי דְּבִי רַבִּי אֲלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב אֲפִילוּ בַּשַּׁעַת הַסַּכְנָה לֹא יִשְׁנָה אָדָם אַת עֲצָמוּ מִן הַרְבָּנוֹת שְׁלוֹ שִׁנְאֲמַר 15 בֹּאדִין גַּבְרֵיא אֶלְךָ כַּפְתּוּ בְּסַרְבְּלִיהוֹן וּכְרַבְלַתְהוֹן וְגו' אֲמַר רַבִּי יוֹחָנָן גְּדוּלִים

מסורת הש"ס

- ↑ יְעִי מוֹס' מְגִילָה כֹה,
- ↑ יִלְרַבַּע מֵאוֹת וּשְׁלֵשִׁים רַשִׁי"ש, א וְעֵיל ג,

הגהות הגר"א

- ↑ גמ' ז"ל לְאוֹתוֹ רֶשַׁע שְׁחִיק טַמִּי': יב שם ז"ל שֶׁל אוֹתוֹ רֶשַׁע שְׁחִיק טַמִּי':

מוסף רש"י

- ↑ מִן הַרְבָּנוֹת שְׁלוֹ. מִן הַסַּכְנָה שֶׁהוּמַק צֶה (דִּיאֵל ג, ב כא,

